

Tilgiv den du hader?

Selma Lagerløf fortæller om julefred

Juleaften 2013

Nu sænker julens fred sig snart rundt i den kristne verden. Vi hører ligefrem, at det er freden det hele handler om, for englenerne synger det, at Jesus vil bringe: "Fred til mennesker med Guds velbehag". Det er ganske underligt, for Jesus bliver født i en besættelsestid, mens verdensmagten, den romerske kejser, har sendt hans gravide mor ud på øde veje. Så der var ikke mere fred der, i Bethlehem, end der er i verden nu. Og i den fantastiske fortælling om Jesus fødsel, sender en lokal konge, Herodes, snart soldater til byen for at dræbe de små drenge. Da soldaterne kommer, er Jesus flygtet, men i byen er der andre små drenge, soldaterne berøver livet.

Så hvis vi ikke rigtig kan føle julefreden, hvis december-tempoet eller problemerne har været for store, så var det lige så svært at blive født dér for 2000 år siden i Melleløsten. Fred var der ikke meget af, og sikkerhed for liv og velfærd nærmest slet ikke nogen.

Alligevel synges freden til os, til Maria og Josef, til de fattige hyrder. Ja, til Jesus, som skal bringe freden.

Sådan en aften som i aften har vi brug for at mærke, at Jesus fred faktisk findes og er sand. Oven på forberedelserne vil vi gerne glæde os dybt over julen. Vi higer efter at tro buskabet, at vi får en dyb, smuk fred, fordi Gud kaster himmelsk lys over livet.

Men det er svært at tro, der findes en himmelsk, guddommelig fred, der kaster dybere betydning over vores liv og juleræs.

Der er så mange grunde til det er svært at tro Gud er til med fred. Lad os bare tage ufreden, krigene, som eksempel. Til næste år er det 150 år siden, at vi tabte til prøjserne ved Dybbøl. Til næste år er det også 100 år siden 1. verdenskrig begyndte. Det var en grusom krig, som bl.a. tyskerne tabte. Mange millioner døde, og nederlaget lagde også grunden til tyskernes drøm om hævn og storhed. En drøm som så førte med sig, at det 20. århundrede blev det blodigste nogensinde med nok en verdenskrig.

Hver jul hørte krigens parter, englenerne syngte om fred. Det er ikke sært, at mange mennesker siden ikke har

troet, at Gud er levende i sit budskab, når han ikke greb ind.

Der er noget i englens sang om fred på jorden, som vi ikke må overse. Og på trods af verdens krige, så har vi heller ikke overset det: Gud er levende i verden, i den som stifter fred. Og Jesus taler som voksen om hvordan: Du skal tilgive mennesker. Du skal elske din fjende, du skal kun tage magt i verden som den, der tjener.

Nu skal I høre en historie. Den er skrevet af Selma Lagerlöf for 100 år siden, den hedder "Fred på jorden"

En juleaften i Värmland i gamle dage sidder nu husets folk sammen i stuen med helligdagsfred i sindet. Husfaderen har lige læst højt om hyrden og Guds engle som giver hyrderne på marken fredshilsen fra Gud.

Med ét går døren op. Husets folk sidder i tællelysenes skær, der ikke rækker ud til kanterne af det store gamle tømmerhus, så de kan ikke se, hvem som står i døren. Hurtigt smutter en lille skabning ind. Det er en tynd lille en, med birkebark og skindstumper om kroppen. Langt gråt hår dækker det, der må være et kvindfolks ansigt. Børnene og de gamle græder og piber. "De er bange for

det er en trolld", tænker faderen. Hans voksne datter, Magnhild, som er frue og myndig, har rejst sig og ser forskrækket på skabningen. "Hun kan da ikke være bange?", tænker faren. Med et udbryder Magnhild: "Er det muligt, er det Urd?". Faderen ved, at Magnhild i 10 år har frygtet og håbet hendes søster ville komme tilbage. "Det kan ikke være Urd" siger han. "Urd var rank og lys, ung og fager". Også Magnhilds mand har rejst sig. Han skulle have været gift med Urd, hvis hun ikke var forsvundet.

Skabningen, der er en gammel kvinde, udsultet og med et vanvittigt blik under de grå hår, sætter sig sky ved ildstedet med en gammel kat på skødet. Hun begynder at tale, usammenhængende og rustent. Magnhild lægger sig på knæ for at høre, og til sidst hører hun det hele. Magnhild rejser sig med tårer i øjnene. Hun siger: "Det er min smukke søster Urd. Røvere bortførte hende, førte hende ind i de store skove til en klippehule. Her har hun været i 10 år. Hun var deres tjenestepige og måtte føde røverhøvdingen 7 børn". Her standser Magnhild og siger næppe hørbart: "Han druknede dem alle 7". Magnhild fortsætter med en sådan vrede, så alle bliver forskrækkede: "Urd har sværget aldrig at sige til et menneske, hvor røverne

bor, der er derfor hun fortæller det til katten. Men da hun stak af, lavede hun et spor af gryn hele vejen fra røverhulen og hertil”.

Der bliver helt stille i huset. Urd, som vist har mistet det meste af forstanden over at sørge over 7 børn går hen og lægger sig i kreaturernes halm.

Magnhild får øje på det nye testamente, som de lige har læst juleevangeliet fra. Hun siger til bogen: ”Du byder fred, men du har nok ikke tænkt på, at sådanne ting kunne ske. Dette ville du nok heller ikke lade ustraffet og bare tale om fred og fjendekærlighed”.

Faderen rejser sig op: ”Lige til denne dag”, siger han, ”har jeg været en fredelig mand og ikke gjort nogen fortræd. Men dette med Urd vil jeg have hævn for efter fædrenes skik uden at kræve hjælp af foged eller lensmand. Er der nogen, som vil følge mig, så er det godt, ellers skal jeg og min bøsse afgøre den sag”. Alle mænd og drenge i stuen siger til husfaderen, at de vil følge ham.

Mændene aftaler at lægge sig for at være klar til hævntogt tidlig næste morgen. Magnhild er stolt over sin far og sin mand, sin bror og sine husfolk. Mens hun

rydder op og gør mad klar falder hendes øjne igen på det nye testamente. Hun kan ikke tro, Jesus kan have ment, røverne skal tilgives, og at helligfreden er vigtigere. Mens hun går julenat og tænker på det, hører hun en svag puslen udenfor, som en raslen af sommerfuglevinger. Hun går hen og lukker døren op, og ser, hvad det er der pusler. Det er snefnug, der falder på hus og jord. Verden er ved at blive hvid derude. Den første sne netop i aften. Magnhild ved med det samme, hvad det betyder. De spor, Urd har sat, kan ikke længere ses.

”Det lader til røverne går fri af hævnen”. Magnhild knytter hånden om nogle fnug. Flagren af små hvide vinger. Er det en fredshilsen fra julens himmel? ”ikke engang en så retfærdig hævn, vil du give lov til”.

--

Vi kender dilemmaet i denne fortælling. Vi forstår godt, at Urds familie har lyst til at begå en retfærdig hævn i stedet for at sende røverne i fængsel. Men hævntogter, som det familien ønskede i Selma Lagerlöfs beretning, det vil vi ikke have i vores kristne verden. Selvtægt og slægtsfejder, blodhævn og skam og ære, har evangeliet afskaffet for længe siden.

Vi kender dilemmaet fra de krige, vi er med i, hvor vi mener at det er nødvendigt at gå i krig og forsvare vore rettigheder mod fjender. Og vi kender til ufred og hævn blandt os selv, når vi er rigtig uvenner, og ikke vil forsones os med vore familier eller venner, fordi de er skyld i uvenskabet.

Men vi ved godt, det ikke er godt at tage blodhævn, vi ved godt, at krigene aldrig er gode, og vi ved, at vi ikke bør hade vores familie og venner. Vi ved det fra Jesus.

Det er nemlig radikalt og kraftigt, når englenerne siger: "fred på jorden". Jesus som voksen siger endnu mere vilde ting, nemlig: Forson dig med din bror, inden du går til Gud. Eftergiv gæld. Tilgiv din fortabte søn. Reger ikke som verdens herskere, men vær som den, der tjener. Tag dig af den fremmede. Elsk dine fjender.

Den himmelske betydning med vore liv er så vild. Elsk dine fjender og fred på jorden. Det er den indre kærligheds-kerne i evangeliet. Eller som Jesus siger: "Større kærlighed har ingen, end den som sætter sit liv til for sine venner".

Vi må derfor ud i verden og ud blandt hinanden for at se, om fred findes og forsoning finder sted? For at se

om vi har hørt englesangen. For at mærke om det er sandt, og om det gør livet nyt. I aften, i fortid og i fremtid.

Den norske forfatter Knausgård skrev for et par dage siden i Information om, hvor uhørt og grundlæggende tilgivelsen er. Knausgård tror ikke på Gud, men alligevel ser han som jeg Jesus ord om fred og tilgivelse som guddommelige. Knausgård beskriver, hvordan vi mennesker udstøder hinanden og bruger magt mod hinanden i alle forhold. Hans far overfor ham f.eks. Mennesker som udstøder nogen på arbejdspladsen f.eks. Men den kristne tanke om nåde vender det om. Der er ikke magtforhold og forskel på, hvad vi er værd. Vi bliver stillet lige i nåden. Fjender og venner, gode og onde. Når vi tilgiver hinanden og opgiver kampene, så er vi lige meget værd. Knausgård som er nordmand nævner Breivik som eksempel og siger, han er lige så meget værd som de unge, han har myrdet. Ja, ikke for mennesker men for Gud, kunne jeg have lyst til at tilføje. Men Knausgård mener, at så radikal er Jesus budskab om, at vi skal tilgive.

Knausgård taler også i artiklen om, hvordan nordboerne i førkristen tid ikke alene havde blodhævn,

men lige frem kunne dømmes hinanden fredløse. I kristendommen bliver det umuligt, for Guds nåde gælder alle. Vi må simpelthen må huske hvor stort det er, hvor fantastisk og gennemgribende fredsbudskabet og tilgivelsen er.

Derfor er julenattens sang om freden, måske den vigtigste sang, vi hører. Ikke blot mod ufred, men også for at finde den dybe glæde.

Den glæde som vi kun finder, når vi elsker mennesker og mennesker elsker os. Når kærligheden har fred, når hjerterne blot kan banke stærkt og varmt. Når der ingen uro og ufred er, når vi ikke er ulykkelige og uforsonlige.

I englesangen om at freden er født og i Jesu ord om at elske kan der på den måde ligge en sandhed og en lykke, som er guddommelig. Den er fra Gud til os. Julegaven som bringer det sande liv og den sande mening.

Gud: hjælp os denne julenat med at finde glæden. Glæden over, at vi ved, hvad det sande liv er. Vil du hjælpe os med at række hænderne ud til hinanden. Gamle og unge hænder, hænder som løfter, hænder

som løser knytnæverne op og lægger våbnene. Vil du lade mørke og hvide hænder mødes. Når vi danser om træet hånd i hånd, så lad det være et tegn på, at vi vil hinanden. Vi vil vores familier, vores venner, dem vi har svigtet og dem som har forladt os.

Glædelig jul